

ปัจจัยทำนายภาวะซึมเศร้าในพยาบาลวิชาชีพสตรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2551

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ปัจจัยทำนายภาวะซึมเศร้าในพยาบาลวิชาชีพสตรี
(PREDICTORS OF DEPRESSION IN FEMALE NURSES)

มณีกานต์ สุภาเส 4736740 RAMH/M

พย.ม. (การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: โสภณ แสงอ่อน, Ph.D. (Nursing), วรรณภา ประไพพานิช,
Ph.D. (Nursing)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย เพื่อศึกษาความชุก ระดับของภาวะซึมเศร้า และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และสามารถทำนายภาวะซึมเศร้าในพยาบาลวิชาชีพสตรี โดยใช้กรอบแนวคิดในการวิจัยจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะซึมเศร้าเป็นแนวทางในการศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพสตรีในระดับพยาบาลผู้ปฏิบัติการด้านการพยาบาลที่สมรสแล้ว จำนวน 358 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 5 ส่วน ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบวัดความตึงเครียดที่เกิดจากบทบาทและภาระหน้าที่ของผู้หญิง แบบวัดแรงสนับสนุนทางสังคม แบบวัดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน และแบบประเมินความรุนแรงของภาวะซึมเศร้า วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย สถิติสัมพันธ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และสถิติถดถอยพหุคูณแบบนำเข้าทั้งหมดพร้อมกัน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างพยาบาลวิชาชีพสตรีส่วนใหญ่ ร้อยละ 96.1 ไม่มีภาวะซึมเศร้า และพบมีภาวะซึมเศร้าร้อยละ 3.9 ความตึงเครียดที่เกิดจากบทบาทและภาระหน้าที่ของผู้หญิง และประวัติการสูญเสียมารดาก่อนอายุ 11 ปี มีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะซึมเศร้า แรงสนับสนุนทางสังคมและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับภาวะซึมเศร้า โดยประวัติโรคซึมเศร้าในครอบครัว ประวัติการสูญเสียมารดา ก่อนอายุ 11 ปี ความตึงเครียดที่เกิดจากบทบาทและภาระหน้าที่ของผู้หญิง แรงสนับสนุนทางสังคม และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของภาวะซึมเศร้าในพยาบาลวิชาชีพสตรีได้ร้อยละ 29 โดยความตึงเครียดที่เกิดจากบทบาทและภาระหน้าที่ของผู้หญิง เป็นปัจจัยที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของภาวะซึมเศร้าได้ดีที่สุด

จากผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่าพยาบาลวิชาชีพสตรีมีภาวะซึมเศร้า ซึ่งหน่วยงานและองค์กรพยาบาลควรตระหนักและให้ความสำคัญและป้องกันการเกิดภาวะซึมเศร้าในพยาบาลวิชาชีพสตรี โดยการลดหรือป้องกันปัญหาความตึงเครียดที่เกิดจากบทบาทและภาระหน้าที่ของผู้หญิง ส่งเสริมให้พยาบาลมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสูงขึ้น ส่งเสริมด้านแรงสนับสนุนทางสังคม และให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการกับความเครียด นอกจากนี้ควรมีการเฝ้าระวังภาวะซึมเศร้าในพยาบาลที่มีประวัติการสูญเสียมารดา ก่อนอายุ 11 ปี ด้วย

คำสำคัญ: ภาวะซึมเศร้า / ปัจจัยทำนาย / พยาบาลวิชาชีพสตรี/ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน / ความตึงเครียดจากภาระหน้าที่ของผู้หญิง

185 หน้า

PREDICTORS OF DEPRESSION IN FEMALE NURSES

MANEEKAN SUPHASA 4736740 RAMH/M

M.N.S. (MENTAL HEALTH AND PSYCHIATRIC NURSING)

THESIS ADVISORS: SOPIN SANGON, Ph.D. (Nursing),
WONNAPHA PRAPAIPANICH, Ph.D. (Nursing)**ABSTRACT**

The aim of this descriptive correlational research was to investigate the prevalence and severity of depression of female professional nurses, as well as to determine factors related to and predictive of this depression. The conceptual framework of this study was developed based on a literature review on theories related to depression. The subjects were 358 female professional nurses working in hospitals under the Ministry of Public Health in the Eastern region of Thailand. Five questionnaires were used including the demographic characteristics questionnaire, the Women's Role Strain Inventory, the Personal Resource Questionnaire, the Job Satisfaction Questionnaire, and the Thai Depression Inventory. Descriptive statistics as well as inferential statistics of Pearson's Product Moment Correlation and Multiple Regression Analysis were used for data analyses.

The findings revealed that 96.1% of subjects professional nurses did not have depression, while 3.9% suffered from depression. Women's role strain and loss of mother before age 11 were positively associated with depression, while social support and job satisfaction were negatively associated. Also, loss of mother before the age of 11, women's role strain, social support, and job satisfaction could jointly explain 29% of the variance in depression in this subjects. The best predictor of depression was women's role strain.

Based on the findings that 3.9% of female nurses had depression, it is recommended that nurses and organizations should be aware of the importance of depression and strategies to reduce and prevent problems related to depression, such as reducing strain from various women's roles, increasing job satisfaction, and promoting social support and stress management strategies. In addition, nurses with a history of loss of their mother before age 11 should be monitored for depression.

**KEY WORDS: DEPRESSION / PREDICTORS / FEMALE NURSES /
JOB SATISFACTION / WOMEN'S ROLE STRAIN**

185 pp.